

1968.54 (20)

1969.54 (20)

DEALBH-CHLUICHEAN AN GÀIDHLIG

SÌOS CHUN NA MARA

AIR EADAR-THEANGACHADH

LE

DÒMHNALL MACGHILLE MHOIRE

AN COMUNN GÀIDHEALACH

National Library of Scotland

B000633350

DEALBH-CHLUICHEAN AN GÀIDHLIG

SÌOS CHUN NA MARA

AIR EADAR-THEANGACHADH

LE

DÒMHNALL MACGHILLE MHOIRE

Printed for
AN COMUNN GÀIDHEALACH
by
ENEAS MACKAY
STIRLING
1950

AN LUCHD—CLUICHE

STEPHEN VENNER.

MÒR—a mhàthair.

MÀIRI—a phiuthar.

MÀRTAINN—a athair.

ROB—a bhràthair.

SIÙSAIDH LAWSON.

Applications regarding amateur performances of this play should be addressed to Messrs. Samuel French, Ltd., 26 Southampton Street, Strand, London, W.C.2.

SÌOS CHUN NA MARA

Tha an dealbh-chluich so a' gabhail ailté mar gum b'eadh ar seòmar-còmhnaidh tigh iasgair. Chan 'eil móran àirneis ann, ach tha gach ni an òrdugh agus cho glan ris an t-sia-sgillin.

Tha dorus air a' chùil, taobh na làimhe clì de'n mheadhon, a' fosgladh chun na sràide. Tha dorus eile, sìos taobh na làimhe clì, chun a' chòrr de'n tigh. Tha uinneag am meadhon a' chùil, agus fòipe lampa ola, 's i thuige. Eadar an uinneag agus dorus na sràide tha sail-aodaich le mu cheithir dubhanan. Oirre tha crochte oidhliscin is càb 's dà ghuaileachan. Faodaidh tuilleadh a bhith oirre ma thathas air a shon.

Tha séis ghaoisd ris a' bhalla air an làimh chli os cionn an doruis shios.

Tha bàrd air an làimh dhis de'n mheadhon air ullachadh air son na suipeireach. Tha cathair fhiodha le gàirdeanan aig a cheann agus dà chathair bheag fhiodha air gach taobh. Tha copanan is bainne, 's siùcar, etc. air a' chlàr aig ceann shios a' bhùird, ach chan 'eil poit-tea air fhathast.

Ris a' bhalla air an làimh dhis tha dreasar le gnothaichean àbhaisteach tighe. Faodaidh am fear-deilbh, ma's e thoil, acfhuinn nach 'eil anns an t-seanchas a chur ann gus am bi gach nì cho nàdurrach 's a ghabhas déanamh.

Thathas a' tighinn air Mòr Venner ag ullachadh a' bhùird air son a' bhidh. Tha i 'na boireannach tana, lùthmhòr, còrr air tri fishead. Chan 'eil i spaideil, ach tha an t-apran a tha oirre air muin a còta-srianach cho geal ris an t-sneachd. Tha a h-aodann làidir agus car cruaidh; tha an aois agus beatha àmhgharach air seòrsa de ghruaim a chur air aghaidhean nam boireannach an teaghlaich Venner leis na tha aca ri cur suas ris.

Thig Màiri a steach o'n làimh chli le poit-tea chreadhaidh. Tha i 'na boireannach àrd, tapaidh, a' streap ris an dà fhichead. Tha i gun atharrachadh

mar a bha a màthair fichead bliadhna roimhe sin. 'Se an aon eadar-dhealachadh móra tha eatorra gu bheil a teanga na's geòire 's nach 'eil i cho deònach a bhith gabhail ri a cor 's ri crannchar. An déidh dhi a' phoit-tea a chur air a' bhòid théid i chun na h-uinneig.

MÀIRI: Tha ghaoth ag éirigh.

MÒR (*os cionn a' bhùird air an làimh dheis*): An iar-thuath. Theab mi'n cliabh a chall a' tighinn bho chùl Sgeir nan Crùbag.

MÀIRI: 'Sann. (*A' tillcadh gu taobh na làimhe clì de'n bhòrd a chuideachadh.*) Chan fhaigh iad eathar dheth an nochd.

MÒR: Tha sinn an dòchas nach bi feum air. Càit a bheil Rob?

MÀIRI: Anns a' bhothan ag obair air na lin. Cha leig e leas. (*Fhad 's a thathas a' bruidhinn greiseag a nis tha Màiri a' gearradh arain etc.*)

MÒR: Cha seas a' ghaoth 'n iar-thuath fad na seachdaim. Cha tig e ri Rob a bhith diomhain. Feumaidh na h-eathraighean againn a bhith deiseil air choinneamh greis de aimsir na's fheàrr.

MÀIRI: Anns an stoirm o'n iar-thuath a thàinig mu Shamhain chaith soitheach air a' Bhodha. Nach 'eil an t-am aca bàta-motair a chur faisg air na ceàrnaidhean so?

MÒR (*air an laimh dheis de'n bhòrd a' cur nan truinnsearan an òrdugh, etc.*): 'Sann tha an t-am air a dhol seachad, mar tha dusan bàthadh as a' bhaile so a' sealltainn: ach cha do rinn iad e, 's le sin, ma's fheudar, théid an t-eathar againne mach.

MÀIRI: 'S math leam air uairean nach 'eil fear agam— gun fhiös uair sam bith cuin a tha rud a' dol a thachairt. Is e biast an-iochdmhor a th' anns a' mhuir.

MÒR: Cha ghann an-iochdmhor. Thug e leis m'athair an uair a bha mi deich bliadhna dh' aois, agus athair d'athar-sa. Bheir e leis esan latha-eigin. (*Tionndaidh i ris an dreasar.*)

MÀIRI: 'Se tha furasda dhuit bruidhinn air.

MÒR: Chan 'eil dòigh tuilleadh air. (*A' tighinn le soitheach-càisc bho'n dreasar chun a' bhùird.*) An uair a

tha ghaoth ud air a bhith 'nad chluasan trì fichead bliadhna 's a dhà, tha thu 'g ionnsachadh gun a bhith toirt cus géille dhi. Cho fad 's tha feum air bithidh daonna Venner ann a bheir a mach an t-eathar.

MÀIRI: Tha Rob air tuiteam gu mòr. Tha e truagh, a Mhàthair—tha mise air a bhith gabhail ealla ris. Cha bu chòir dha dhol a mach anns an eathar tuilleadh. A riamh bho chaidh an t-soitheach ud air na creagan 's a' Mhàirt, tha chridhe na 's miosa na tha sinn a' smaoineachadh.

MÒR (*gu simplidh*): Tha e beò gun taing do'n muir. Ceithir uairean deug a thide ann am muir reòdhte slaodadh ri eathar air a beul fòipe. Cha tigeadh beò as ach am fear as treise th' air a' chladach.

MÀIRI: Cha bu chòir dha dhol ann tuilleadh.

MÒR: Sud an aon uair a riamh a mhallaich mi 'm muir. B'fheàrr leam e bhith air an duine agam a thoirt leis air neo a bhith air Rob a thoirt leis ceart.

MÀIRI: Tha eanchainn ann an Rob. Ni e feum do'n chladach agus dhuinne gun dol do'n eathar.

(*Cuiridh i sios an sgian arain.*)

MÒR (*aig ceann shics a' bhùird air an làimh dheis*): Cha tig sin ri Rob.

MÀIRI: Tha an dà chrann air a bhois. (*Ann an teagamh.*) : Tha Stephen ann fhathast.

MÒR: Tha. (*Bheir i an còmhdaich bho'n phoit tea.*) Lionaidh mi na copanan ; bithidh iad an so mionaid sam bith.

(*Théid Màiri a null chun na h-uinneig. Tòisichidh Mòr, 'na suidhe air an làimh dheis de'n bhòrd, a' dòrtadh na tea.*)

MÀIRI: Tha corra bhoillsgeadh gealaich ann. Chi mi iad an uair a nochdas iad a nios bho'n traigh.

MÒR: 'S ann bho thaobh na tire thig Stephen.

MÀIRI (*A' tionndadh*): A tigh Lawson ?

MÒR: Chaidh e chun an tac tràth air an fheasgar. 'S ann bho'n astar sin a thig e.

MÀIRI (*gu searbh*): An tac ! (*Seallaidh i mach air an uinneig a rithist.*) Falbhaidh e latha brèagha air choireigin 's cha till e idir.

MÒR: Tìllidh e an uair a thig an t-am.

MÀIRI: An till? *Gluaisidh i air falbh bho'n uinneig sios gu taobh na làimhe cli de'n mheadhon.*) Sin agad aon Venner gun mhóran sàil 'na chuid fala. Tha barrachd de ghréim aig a' chaileig ud aig Lawson air na bha riamh aig a' mhuiir.

MÒR: Sud fuaim chas air a' mhòl. (*Eiridh i.*)

MÀIRI (*a' toinndadh suas chun na h-uinneig a rithist*): Stephen.

MÒR: Gheibh mi bhiadh.

(*Theid i tarsainn mu cheann shios a' bhùird 's a mach taobh na làimhe cli. Fuiridh Màiri aig an uinneig, air an làimh chli dhith. An sin thig Stephen a steach. Is e iasgair òg a tha ann, mu chòig air fhichead. Tha geansaидh gorm air agus boineid le bil fhaileasach. Tha aodann làidir eireachdail air, ach aig a chwart mhionaid so tha e car mùigeach, cliùcach 'na ghiùlan. Théid e dìreach chun a' bhùird agus suidhidh e air a' chathair as fhaide shuas air taobh na làimhe cli.*)

MÀIRI (*gun tionndadh*): Bho'n chladach a thàinig tu?

STEPHEN (*tha e an trom smuain, mar nach bitheadh e 'ga cluinntinn an toiseach*): Dé? . . . 'Sann, 'sann, bho'n chladach. Tha gaoth sgriosail ag éirigh, 's tha fairge ann cho trom 's a chunnaic mi air an fhoghar.

MÀIRI (*air mhodh àraid 'si tionndadh a dh' amharc air*): Chaidh thu shealltainn an robh coltas gun tigeadh oirbh a dhol a mach?

STEPHEN (*gu goirid*): Chaidh.

MÀIRI: 'S a bheil thu riaraichte?

STEPHEN: Dé'n donas tha thu ciallachadh, a Mhàiri? Tha mi seachd sgìth de d' liùgaireachd 's de d' chùilireachd—!

MÀIRI: Cùilireachd? (*Le lachan gàire 's i gluasad sios gu ceann a' bhùird.*) 'S mi nach leig a leas. 'S iongantach a chuir thu dhragh ort fhéin na thug thu sùil de'n coltas a bh'air. Tha e seasgair blàth shuas an cidsin Lawson.

STEPHEN: Eisd! Tha mi 'g àithneadh dhuit, a Mhàiri, na cluinneam an còrr!

(*Gluaisidh Màiri sios taobh na làimhe deise chun an dreasair, 's aig a cheart am thig Mòr a steach air an làimh chì te truinnsear bìdh 's théid i null leis gu Stephen.*

MÒR (*os cionn a' bhùird 's i cur an truinnseir air beulaibh Stephen*): Bheil d' athair is Rob a' tighinn a níos?

STEPHEN: Bithidh m' athair an so ann am mionaid. (*Tòisichidh e ag itheadh.*) Chan fhaca mi Rob. Tha dùil aige dhol a mach leis na lin ma laigheas a' ghaoth.

MÒR (*a' dol tarsainn chun na làimhe cli*): Cha laigh a' ghaoth tha so a' cheud ghereis.

(*A' tionndadh taobh na làimhe cli de'n mheadhon*): Bithidh tu fuireach a stigh?

STEPHEN (*gu goirid, gun tionndadh*): Bithidh mi fuireach a stigh. (*Tionndaidhidh Mòr 's théid i mach taobh na làimhe cli.*)

MÀIRI (*a' tighinn a nuas beagan air taobh na làimhe deise de'n bhòrd*): Nach e tha furasda dhuit breug innseadh a Stephen? Chan fhuirich thu air son dad ach rud a fhreagras tu fhéin, 's théid mi 'n urras gun stiùir Siùsaidh Lawson thu. Bheil thu smaoineachadh nach 'eil fhios againne gu bheil i 'gad tharruing na's fhaide air falbh bhuainn gach latha?

STEPHEN (*a' cur sios a sgine is fhorc*): Ni sin a' chùis!

MÀIRI (*gu neimheil*): Eisdidh tu riumsa! Theagamh gur mise an aon Venner a their na tha iad a' smaoineachadh. Ceud gu leth bliadhna tha sinn air a bhith an cois a' chladaich so, 's tha an t-ainm Venner air a bhith 'na sheasamh mar an rudha ud a muigh. Chan e balachan a tha annad a nis, 's tha thu 'nad mhabraiche cho math ris a' chòrr. Chan 'eil ach seann duine agus duine tinn eadar thu agus ceann an teaghlaich so. 'S cinnteach nach leig thu sin seachad gu dhol a dh' fhuireach air baile fearainn le spideig de nighinn—.

STEPHEN (*a' seasamh 's a' sàthadh a chathrach air ais*): A Dhia—!

(*Clinnear neart na gaoithe air son a' cheud uair. Aig a cheart mhionaid sin crathaidh i an uinneag gu comheach. Tionndaidhidh iad le chéile an taobh sin—rud tha nàdurrach.*)

MÀIRI: Bheil thu cluinntinn? Cha mbise mhàin tha labhairt.

(*Gabhaidh i tarsainn gun an còrr a ràdh 's théid i mach air an làimh chli. Suidhidh Stephen a ri hist, teichidh e an sin bhuaidhe a thruinnsear, éiridh e agus théid e gu grùigeach suas chun na h-uinneig. Chì e cuideigin a' tighinn 's greasaidh e chun an doruis. Anns an fhosgladh dha thig Siùsaidh Lawson a steach. Tha i 'na caileig bhrèagha fichead bliadhna dh'aois a chaith a thogail air an dùthaich, nighean chiallach anns a bheil cul. Is ann a mhàin an taca ri boireannach Venner a theirte gu bràth gun robh i lag. Tha cota-dionach le currac oirre.*)

STEPHEN: A Shiùsaidh! (*Dùinidh e an dorus as a déidh 's tha e car duilich oir tha a' ghaoth air fàs na's treise.*)

Dé chuir an so thu? A chiall! Tha thu fliuch.

SIÙSAIDH (*a' gluasad sios gu taobh na làimhe clì de'n mheadhon*): Gheàrr mi tarsainn na h-achannan; tha uisg' air a' ghaoith. Chan 'eil e còrdadh riut gun tainig mi?

STEPHEN (*le sùil air oir chun na doruis air an làimh chli*):

Air do shocair; chan 'eil sinn leinn fhìn.

(*Théid e null chun an doruis air an làimh chli a shealltann a bheil duine ann. Thig e an sin air ais le cabhaig gu taobh na làimhe clì de Shiùsaidh agus cuiridh e a làmhan timcheall oirre.*)

O, Shiùsaidh! Carson a thàinig tu so?

SIÙSAIDH: Tha am muir dona. Bha daoine ag ùpraid air an tràigh. Bha eagal orm.

(*Fuasglaidh i i fhéin bhuaidhe agus gluaisidh i air falbh gu meadhon an irlair.*)

STEPHEN: Eagal gun tigeadh fios a mach ormsa gu soitheach air na creagan 's gun diochuimhnichinn a' chuim a rinn sinn?

SIÙSAIDH: Seadh. (*Tionndaidhidh i ris.*) O, cha b'e! Cha b'e idir, a Stephen. Cha robh mi smaoineachadh gun dèanadh tu sin, ach chan 'eil earbs' agam anns a' mhuiр ud. Tha e mar gum bitheadh e a ghnàth 'gad tharraing, 'gad thàladh air falbh.

STEPHEN (*gu ire bhig an corrúich*): Cha talaidh e tuilleadh mi; ni mi mar a chi mi fhìn iomchaidh. (*Gu dian*)

Tha cuimhne agad dé chuir sinn romhainn? Chan 'eil tilleadh gu bhith ann.

SIÙSAIDH (*fo iomagain*): Tha eagal ort gun cuir an teaghach agaibh stad ort?

STEPHEN: Cha chuir duine stad orm. Tha mi air m' inntinn a dhèanamh suas a bhith cuidhte 's so, 's cha bhi an còrr mu dheidhinn. 'Se direach—direach gu bheil mi 'gam fàgail, 's gur fheàrr a dhèanamh gun fhuaim.

SIÙSAIDH: Tha fios agam; tha fios agam. (*A' toirt ceum 'ga ionnsaigh.*) Ach bitidh sinn sona, a Stephen.

STEPHEN (*a' cur a làmhan air a guillean*): Bitidh sinn sona, ghaoil. Chan 'eil a' ghairm so cho math 's a bha i, 's feumaidh mi sealltainn a mach air mo shon fhin. Cuimhnich, aig bonn an leathaid aig aon uair deug. Cha mheall mo ghille ormsa; 's togaidh cuideigin sinn a steach am baile. Am màireach bitidh sinn pòsda, 's tigh na galla dhaibh uile.

SIÙSAIDH: An sin dhachaidh chun an tac fad ar beatha, Stephen.

STEPHEN (*le tarraing analach fhada*): Direach sin. Bitidh mi 'nam fhior thuathanach; théid mi 'n sàs anns an talamh chruidh mar a chaidh mo dhaoine an sàs anns a' mhuiir. Co-dhiùbh cha mharbh e mi.

SIÙSAIDH: Feumaidh mi falbh. Cluinnidh iad mi 's thig iad a steach; cha tig as a sin ach buaireadh 's fhuair sinn ar leòr dheth mar tha.

(*Cuiridh iad an làmhan mu amhaicheadh a chéile. An sin brisidh Siùsaidh air falbh agus tha i an impis dèanamh air an dorus an uair a thig Màrtainn Venner a steach—iasgair fearail le feusaig dhùinte, suas ri trì fichead bliadhna 's a deich. Tha oidliscin is càb air. Tha e 'na dhuine gruamach, sàmhach, le cruidh ùghdarras 'na dhòigh. Leigidh e thaic ris an dorus gu a dhùinadh an aghaidh na gaoithe.*

MÀRTAINN: Sios leat gu tigh a' bhàta. Stephen, 's can ri Rob a bhith deiseil air son gairm.

STEPHEN: Gairm? Bheil soitheach—?

MÀRTAINN (*gu cas*): A bhith deiseil a thubhairt mi.

(*Gluaisidh e sios taobh na làimhe clì de'n mheadhon.*)

STEPHEN (*an imcheist*): 'S fheàrr dhuit a thiginn còmhla rium, a Shiùsaidh.

MÀRTAINN: Chan e 'n aon shlighe tha sibh a' dol. Dé ghnothach a th' aig nighean Iain Lawson shios air an tràigh? (*Ri Stephen.*) Chuala tu mi.

STEPHEN (*a' gluasad suas*): Ceart gu leòr. (*Le dùbhlann, aig an dorus.*) Co-dhiùbh cha tig as dhaibh fasgadh a dhiùltadh dhuit.

Tarraingidh e oidhlicin bho'n dubhan 's théid e mach. Cuiridh Màrtainn dheth a chàb 's sruth as agus crathaidh e e.

MÀRTAINN: 'Se do bheatha fasgadh sam bith tha dhìth ort a ghabhail.

SIÙSAIDH (*shuas taobh na làimhe clì de'n mheadhon, a' déanamh beagan casaidh ris*): A bheil thu cinnteach gur e mo bheatha, a Mhgr. Venner?

MÀRTAINN (*Cha fhreagair e, ach théid e tarsainn chun an doruis air an làimh chli agus éighidh e*): Mhòr! a Mhàiri! So bean uasal a dh'fhàg Stephen air chéilidh fhad 's a bhitheadh e 'g iarraidh Rob.

(*Thig Mòr chun an doruis air an làimh chli le truinnsear 'na làimh.*)

MÒR: Tha do bhiadh deas.

(*Théid i tarsainn chun na làimhe deise gu ceann a' bhùird.*)

MÀRTAINN: Théid mi greiseag 'nam shìneadh an uair a ghabhas mi e. Tha soitheach nach 'eil a mach air cairteal a mhile bho'n Bhodha. Chan 'eil fhios nach cuir i feum oirnn.

(*Théid e steach do'n t-seòmar air an làimh chli.*)

MÒR (*a' cur biadh Mhàrtainn air a' bhòrd*): Faodaidh tu suidhe ma's e do thoil.

SIÙSAIDH (*a' dol suas chun an doruis taobh na làimhe clì de'n mheadhon*): Cha suidh, 's fheàrr dhomh falbh. (*A' tionndadh gu grad*). Carson a tha mi cho beag oirbh, a bhean uasal Venner?

MÒR: Chan 'eil 's cha robh dad a riamh beag orms' ach am muir.

SIÙSAIDH (*le fearg obann, a' gluasad sios beagan*): Am muir! Am muir! Carson a tha duine agaibh a' fuireach an so? Chan 'eil ann ach beatha bhochd

àmhgharach. Tha e cur as do ur fearaibh. Tha e toirt gach ni leis 's chan 'eil e toirt seachad dad ach bròn is bàs is aonaranachd.

MÒR (*gu simplidh*): Tha sinn air a bhith so a riamh.
(*Gluaisidh i sios gu taobh na làimhe clì de'n bhòrd. Fosglaidh Màiri an dorus air an làimh chlì agus seasaidh i ag éisdeachd.*)

SIÙSAIDH: Chan 'eil ann ach dith-céille. Chan 'eil bith-beò ann as fhiach an t-ainm. Tha daoine 'g ràdh gu bheil mallachd air a' cheàrnaidh so de na cladaichean. Chan 'eil rian nach 'eil air neo bhithheadh an t-àite mór, adhartach. Carson nach 'eil sibh, a' dol a dh' àiteigin eile far a bheil e na's phasa bhith beò?

MÀIRI (*as a guth shàmh*): 'Se tha thu ciallachadh carson nach 'eil Stephen a' dol ann.

SIÙSAIDH (*a' tionndadh rithe*): Sibh uile a thubhairt mi.
(*Gluaisidh Mòr mu cheann shios a' bhùird chun an dreasair air an làimh dheis.*)

MÀIRI (*a' gluasad suas gu taobh na làimhe deise de'n mheadhon*): 'Se sin a thubhairt thu, a Shiùsaidh Lawson, ach 'se Stephen a th' air d'aire. (A' *tionndadh ri Siùsaidh*). Na dèanadh e dragh dhuit; théid e leat gu d'achannan feurach 's do bhith-beò shocair. Chan 'eil agad ach fead a leigeil ris.

SIÙSAIDH: Chan 'eil còir sam bith agad sin a ràdh. Ma tha gaol aig Stephen ormsa—

MÀIRI: Stephen? (*Le gaire searbh*). Cha toir gaol ach bean. Chan 'eil annam-s' ach boireannach cruaidh, greannach, ach bha leannan agam uair. O, bha, agus bha gaol gu leòr agam air cuideachd.

MÒR (*air a socair*): Coma leat; leig seachad e.

MÀIRI: Chan 'eil ann ach seann sgeul a nis, ach bha mi deas gu teicheadh leis direach mar a theicheadh Stephen leatsa. Ach cha bhuiteadh e dhuinne. Bha e air mo thoirt air falbh bho'n àmhghar 's an t-saothair 's a' bheatha chruaidh, 's o'n bha chuir mi dhachaidh e.

SIÙSAIDH: Mata, bha thu ceàrr. Agus sin a chionn 's gun robh thu cruaidh, an-iocdmhor!

MÀIRI: An ann? Cha do dh' ionnsaich thu h-uile rud 'nad fhichead bliadhna.

(Théid i suas chun na h-uinneig agus seallaidh i mach.)

SIÙSAIDH: Chan éisd mi tuilleadh ruibh. Chan urrainn dhuibh stad a chur oirnn—duine agaibh !

MÒR (*air a socair, 's i gluasad tarsainn gu taobh na làimhe cli de'n bhòrd*): Chan urrainn dhuinne stad a chur oirbh, a chaileag, 's cha mhotha tha sinn air a shon ma tha e 'nad bheachd Stephen thoirt leat. Dh' fhaodadh gun téid e còmhla riut 's gum faigh e sonas 'na thuathanach ach thig e air ais.

SUE: Cha tig am bith.

MÒR: Thig e air ais an uair is e am fireannach mu dheireadh de Chlann Venner. Dh' fhág cuid aca am muir roimhe so, ach thàinig iad air ais a dheòin no dh' aindeoin. Chunnaic mi tachairt e. Chan ann le truas a bharrachd ach a chionn 's gum feum iad. Tha obair na mara 'g iarraidh neart fireannaich 's bha riamh fireannach ann gu eathar Venner thoirt a mach. Ma tha thu air son Stephen a bhith agad gun fhalbh bhuat, 's tusa dh' fheumas a thighinn thuige-san 's chan e esan thugad-sa.

SIÙSAIDH: Cha tig, cha tig ! Cha seasainn ris—a bhith beò mar tha sibh-se beò 's a bhith feitheamh mar tha sibh-se feitheamh. 'S chan 'eil còir sam bith agaibh a chumail an aghaidh a thoile. Chan 'eil e ach òg ; chan e 'n t-aon duine th' agaibh.

(*Crathaidh a' ghaoth na-h-uinneagan 's an dorus.*) Am feum sibh iad uile chur a shabaid ri sud ?

MÒR: Chan ann againne, chaileag, tha sin ri dhèanamh ; 'se a th' ann gnothach eadar e fhéin 's am muir.

(*Gluaisidh i suas gu os cionn a' bhùird air an làimh dheis.*)

(*Tillidh Màrtainn o'n làimh chli. Tha a bhòtannan móra uime fhathast, ach tha oidhliscin 's a chàb aige 'na làmhan. Théid e suas gu taobh na làimhe cli de'n mheadhon agus curridh e air an dubhan iad.*)

MÀRTAINN (*a' dol tarsainn chun na cathrach aig ceann a' bhùird*): Cha lasaich a' ghaoth so roimh mhadainn.

(*A' sealltainn a null ri Siùsaidh*): 'S fheàrr dhuit a bhith togail ort dhachaidh, a chaileag.

SIÙSAIDH: Ceart gu leòr. (*Cuiridh i currac a còta m' a ceann, agus théid i gu dorus na sràide*). Tha sibh a' toirt orm fuath a thoirt dhuibh.

(*Fosglaidh i an dorus le dorradas agus théid i mach. Gluaisidh Màiri sios taobh na làimhe clì de'n bhòrd. Fritheilidh an dithis bhan air Màrtainn.*)

MÀIRI: 'Se i bhith math air buaireadh a tharraing a chuir Siùsaidh Lawson an so, gu h-aráid leithid na h-oidhche nochd. Dh' fhaoicte bhith cinnteach gum bitheadh sgiathalaich oirre a' cheud deothag gaoithe thigeadh as an adhar. (Bheir i aran do Mhàrtainn.)

MÀRTAINN (*a' tòiseachadh air a shuipeir*): Am *Brenner Castle* tha iad ag ràdh a th' ann—a' dèanamh air Lowestoft le làn luchd. Mur cuir i foipe am Bodha roimh naoi uairean théid i air.

MÒR (*a' lionadh tea do Mhàrtainn*): Gun deònaicheadh Dia gun tig i as sàbhailt.

MÀRTAINN: Tha sinn an dòchas sin ; ach cha tric leotha dol as nuair a théid iad eadar am Bodha 's a' ghaoth 'n iar-thuath.

MÒR: Théid thu mach leis an eathar ?

(*Bheir i an copan gu taobh na làimhe deise aig Màrtainn.*)

MÀRTAINN: Théid.

(*Fosglar an dorus a rithist. Thig Stephen a steach air ais agus Rob, a bhràthair, còmhla ris. Is e duine mór a tha an Rob, mu dheich bliadhna fichead a dh' aois, e tapaидh 'na bhodhaig agus rud-eigin neo-mathach 'na dhòigh. Tha e air bhoil le uaill-mara mar tha na fir uile an teaghlaich Venner, agus is ann fior chorra uair a mhothaicheas neach nach 'eil a' phearsa eireachdail aige cho fallain 's a tha i coimhead. Seasaidh e aig an dorus tiota a' faighinn analach air ais. Tha an t-seacaидh 's an geansaидh a tha air càch air ach chan 'eil oidhliscin uime. Gluaisidh Màiri suas chun na h-uinneig—Mòr sios chun na poit tea. Cuiridh Stephen dheth oidhliscin, théid e chun a' bhuid, agus suidhidh e air làimh chli athar.*)

ROB: Cha leigte leas fios a chur orm. (*A' gluasad sios beagan*). Ni a' ghaoth tha so call.

MÀIRI: Càit a bheil an t-soitheach a chunnacas?

ROB (*a' dol tarsainn chun na làimhe deise os cionn a' bhùird*): Tha i muigh an sud eadar am Bodha 's an tìr gun chothrom gluasad mar gum faiceadh tu cuileag air príne. (*A' tarraing a mach na cathrach air làimh dheis Mhàrlainn*). Ge b'e taobh a théid i buailidh i.

MÀRTAINN: Cha do dh'iarr iad cobhair?

ROB (*a' suidhe*): Cha do dh' iarr fhathast.

(*Bheir Mòr dha copan tea.*)

MÀRTAINN (*a' sàthadh a thruinnsear air falbh bhuidhe*): Ghabh mi gu leòr; théid mi 'nam shineadh, ma tha tide agam.

MÀIRI (*air làimh chì Mhàrlainn*): Cha do ghabh thu dad idir. Tha gillean òga gu leòr ann a sheasas d' aít' aon uair.

MÀRTAINN (*car bras*): Is mise sgiobair an eathair-shàbhalaidh.

MÀIRI: 'S tu, ach chan 'eil sin ag ràdh nach—.

MÀRTAINN: Nach 'eil thu 'gam thuigsinn? Faodaidh tu 'n truinnsear sin thoirt leat.

(*Bheir Màiri leatha an truinnsear 's théid i mach air an làimh chì. Bheir Mòr copan do Stephen agus théid i an sin a null chun na séise agus tòisichidh i ri fighe. Bheir Màrlainn, 's e ag éirigh, piob a mach as a phòcaid agus lionaidh e i air a shocair, a' gluasad gu taobh na làimhe deise de'n mheadhon.*)

Cha leig thu leas cabhag a bhith ort, a Rob.

ROB (*gu cunnartach*): O?

MÀRTAINN: Tha Eanraig MacDhaibhidh a' gabhail d'aít' anns an eathar.

ROB (*a' seasamh*): A Dhia—!

MÀRTAINN (*gu guineach, geur*): Socair ort, a nis. Tha trioblaid gu leòr againn. An ann ag iarraidh oirnn luchd thoirt leinn ann an eathar-sàbhalaidh a tha thu? Bithidh obair gu leòr dhuit air tìr, ach chan 'eil thu dol a tharraing gin a ràmh ann an eathar a bheir mise mach.

ROB (*a' suidhe*): Tha thu smaoineachadh nach seas mi ris?

MÀRTAINN (*a' gluasad air ais gu ceann a' bhùird*): Chan e amadan a th' annam-s' idir. (*Buailidh e a bhois gu cruaidh air gualainn Rob.*) 'S tu maraiche 's sheàrr a th' air a' chladach so, ach chuir am bochdadh ud a fhuair thu 's a' Mhàirt an eitig annad air son an eathair. (*Lasaidh e a phìob.*)

ROB (*gu searbh*): Seadh gu dearbh; 's tha mise dol a dh' fhuireach còmhla ris na boireannaich, a bheil? Chan 'eil sin fhéin dona. Mura seas mo chridhe ris dé'n donas deifir dé thachras dhomh?

MÀRTAINN: Tha deifir mór ann, o'n 's tu sheasas àite Venner an uair a dh' fhalphas mise. (*Gluaisidh e tar-sainn chun a' mheadhoin.*) Cha bhi sgial air a' ghaoith ud am màireach, 's bitidh muir lom ann làn éisg. (*A' cur aghaidh air Rob*): Cuiridh sinn an uair sin feum air ceann duine cho math ri ràmh ann an eathar. (*Théid e sìos taobh na làimhe clì agus tionndaidh dhidh e.*) Dh'fhaodadh gun toir am muir leis sinn uile air cheann sreatha, ach bheir sinn an aire nach toir e leis ach aon duine còmhla. (*Théid e mach air an làimh chli. Eiridh Mòr agus théid i null gu ceann a' bhùird a shealltann a bheil an dìthis fhear ag iarrайдh dad sam bith.*)

ROB: Obair air tir! 'S dòcha gum faigh iad àite fasgach dhomh far nach bi gaoth idir a' séideadh. A Dhia! bu chaomh leamsa sealltann dhaibh!

STEPHEN: Coma leat, a Rob. Tha fbios agad gur ann air son do mhath fhéin a bhruidhinn e.

ROB: Chan 'eil sin ag atharrachadh na cùise. (*Ri Mòr.*) Bitidh tu air do dhòigh, nach bi? Tha e math mac a bhith timcheall an tighe tèaruinte bho gach cunnart. Ceithir uairean deug a thìde thug mi slaodadh ri druim eathair gus am bithinn beò gu sabaid ris a' mhuir a ritbist. Bheil thu 'n dùil gun d'rinn mi sin air son an còrr de mo bheatha chur seachad mar iasg air tir? B' fheàrr leam am muir a bhith air mo thoirt leis ceart—! (*Grad stadaidh e, 's théid e gu chìl anns a' chathair le spàирн 's a làmh air a chridhe. Eiridh Stephen le ionagain, ach is i Mòr a ruigeas air copan. Thu*)

a gluasad socrach, gun chabhaig. An déidh balgam no dhà fàsaidh Rob na's fheàrr.)

(*A' magadh*): Seall a nis; feumaidh mi bhith faicilleach.

MÒR: Tha am botal a thug an lighiche dhuit an sud.
(*A' dol tarsainn sios gu taobh na làimhe clì*): Bheir mi nuas as an t-seòmar agad e. (*A' tionndadh aig an dorus*): Tha thu ceàrr a mhic, ma tha thu smaoineachadh gu bheil mis' air mo dhòigh.
(*Théid i mach air an làimh chli*.)

ROB (*le faireachdaimh*): A Dhia Mhóir! 'se rud deamhnaidh tha so 'ga dhèanamh air duine.

STEPHEN (*a' tionndadh a chathrach gu aghaidh a chur sios an t-ùrlar*): Tha e ceart 's tha fios agad gu bheil. Cha bhithheadh ann ach am bàs dhuit ràmh a chur a mach.

ROB: Tha rudan ann as miosa na sin.

STEPHEN: Co dhiùbh nach 'eil feadhainn eil' ann? Carson tha sinne daonnan a' gabhail brath air an Fhreasdal le trìùir de'n teaghlaich anns an eathar? Cha bheag an t-seirbhis a rinn an teaghlaich againne mar tha air a' chladach so.

ROB: Dé mu dheidhinn? 'S dòcha nach 'eil thu ro gheur air an obair?

STEPHEN: Cha deach an t-eathar a mach a riamh as m'aonais-sa bho bha mi seachd deug. Ach tha an t-am air tighinn—.

ROB: Direach; tha an t-am air tighinn gun d'fhuair thu do leòr dheth, an e sin e? Gu bheil thu air fàs bog, 's gur fheàrr leat achlais boireannaich.

STEPHEN (*gu garg, 's e suidhe an àird*): Na cluinneam an còrr de'n chòmhradh sin, tha mi 'g innseadh dhuit.

ROB: Na bi smaoineachadh nach 'eil fhios agam-sa dé tha 'nad bheachd. Théid am mac as òige 'na thuathanach fearainn, agus sin aig toradh aodann bòidheach ris nach còrd smùid na mara.

STEPHEN: Dé ge b'e? (*Le àrdan*): Chan e gu bheil eagal agam roimhe, ach direach gu bheil dùil agam car eile chur dhòm. Tha dusan duine anns a' bhaile

deiseil agus deònach gu dhol do'n eathar. Tha iad a' feitheamh air an tràigh an dràsda.

ROB: Ma tha bitheadh. Tràth gu leòr an uair nach bi Venner air fhàgail. Mura tilg am boireannach agad-s' a crannchar 'nar measg, thugadh i tigh na galla oirre.

STEPHEN (*a' seasamh*): Na can an còrr mu deidhinn—!

ROB: Nach tu tha teth? Ach chan e sin an seòrsa teas a cheanglas duine ri obair. Faodaidh tu gaol a thoirt do nighinn fad bliadhna no dhà, ach tha mise 'g innseadh dhuit gu bheil thu mar tha 'n còrr againn—pòsda ris a' mhuir 's ris a' ghainmhich 's ris na sgeirean biorach.

STEPHEN: Faodaidh tusa, Rob, a bhith bruidhinn mar sin o nach 'eil iarrtas agad air a chaochlach, ach tha agam-sa! (*Tionndaidhidh e air falbh suas chun na h-uinneig. Thig Mòr a steach le botal beag. Théid i chun a' bhùird leis agus dòirtidh i rud dheth ann an copan.*) Tha mi sgith dheth uile! Gheibh mi air falbh bhuaidhe ge b'e dé their sibh. Bheir mi air falbh i bho fhuaim na mara—!

MÒR (*os cionn a' bhùird*): Cluinnidh tu e an deidh sin, direach mar a chuala feadhainn eile de ar daoine e a db'fhiach ri cùl a chur ris. Chan 'eil sinne mar tha daoine eile. Tha cuid ag ràdh nach 'eil ann ach aon fhireannach de theaghlaich Venner agus gur esan an ceann—nach robh a chathair a riamh gun duine a lionadh i, agus nach bi i sin.

ROB (*a' gabhail a' chopain bho Mhór*): 'S chan 'eil air thoiseach ort ach seann duine agus duine tinn. Ach na cuireadh e smuain ort—cumaidh mise feitheamh thu—!

(*Le grad bhoil òlaidh e h-uile deur agus tilgidh e an copan gu taobh eile an t-seòmair. Théid Mòr tarsainn a thogail nam bloighean. An uair a tha i air a gluinean cluinnear urchair ag iarraidh cobhair agus éigheach fad as bho'n tràigh.*)

(*A' seasamh*): Tha i air bualadh! Soitheach uallach le beathannan dhaoine 's luchd luachmhor—sgoilt' air a' Bhodha gus an sgealb i!

(*Gluaisidh e sius taobh na làimhe deise gu iochdar a'*

bhùird. Thig Màrtainn a steach air ais air an làimh chli. Eiridh Mòr agus bheir i oidhliscin Mhàrtainn bhàrr an dubhainn's sinidh i thuige i.)

MÀRTAINN (*ann an cabhaig, 's e dol gu Mòr*): Ruigidh tu 'n tiàigh, a Rob.

ROB: Ruigidh mi sios.

MÀRTAINN (*a' cur uime oidhliscin*): 'S théid Eanraig òg MacDhaibhidh còmhla ri Stephen 'nad aite.

ROB: Tha fios agam.

MÒR (*a' cuideachadh Mhàrtainn ach a' bruidhinn ri Rob*): Eigh ri Màiri ruighinn air d'aodach, a bhalaich. Tha e anns a' chidsin.

ROB: Nach cuala tu nach robh mi dol a mach? 'Se a th' agam-sa seòrsa de obair shocair.

MÀRTAINN: Coma leat de sin, a Rob; cha dèan e math. Cuiridh sinn feum ort air an tràigh.

ROB: Cuiridh dìreach. (*A' fanaid, 's e dol tarsainn suas taobh na làimhe clì*): Caiptean an sgioba thire! (*Théid e mach chun na sràide.*)

MÀRTAINN (*ag éigheach as a dhéidh*): Innis dhaibh gu bheil mi tighinn! Dèanamh deiseil gu cur sios!

(*A' claphadh Mòr air a' ghualainn*): 'S dòcha nach fhada gus am bi mi aig an tigh a rithist.

(*Théid e mach chun na sràide. Bheir Mòr guailleachan bhàrr dubhain agus leanaidh i e chun an doruis.*)

MÒR: 'S fheàrr dhuit greasad ort, a Stephen.

(*Théid i mach. Stadaidh Stephen greiseag, agus bheir e an sin a ghnothaichean bhàrr an dubhain. Thig Màiri a steach shios taobh na làimhe clì.*)

MÀIRI: Tha iad air falbh chun na tràghad?

STEPHEN (*shuas am meadhon, a' cur uime oidhliscin*): Tha iad air falbh.

MÀIRI: Chunnaic mi mach air an uinneig-chùil i losgadh air son cobhair. Tha i air a' Bhodha trì cheud slat bho thir. Nach 'eil thu dol a mach anns an eathar?

STEPHEN: Tha cinnt agad gu bheil.

MÀIRI (*a' dol tarsainn gu os cionn a' bhùird*): Mà, tha mi creidsinn gum bi iad a' feitheamh.

STEPHEN: Cha leig thu leas sin innseadh dhomh. Bithidh mi deiseil gu seòladh leatha.

MÀIRI (*a' coimhead air an dòigh àraid*): Am bi? Chan 'eil mi cho cinnteach.

(*Thig Siùsaidh Lawson a steach. Tha a' ghaoth air beothachadh, agus is ann le spàirn a dhùineas i an dorus.*)

SIÙSAIDH: A Stephen!—an t-soitheach ud a muigh! Tha sin a' ciallachadh gum feum thu falbh!

MÀIRI (*a' cruinneachadh nan truinnsearan aig a' bhòrd*): Sios leat chun an eathair, a Stephen. Fuiridh mise còmhla rithe.

STEPHEN: Tha sin gasda dhuit. Gabh thusa romhad, a Mhàiri, agus leig le càch an rathad fhéin a ghabhail.

MÀIRI (*a' gluasad sios taobh na làimhe deise de'n bhòrd*): Dìreach sin; 's tha e furasd fhaicinn dé 'n rathad a tha thusa gabhail. Is math an t-am a thagh thu gus am muir fhàgail. Eigheachd dhaoine bàthte 'na chlag-bainns' agad—.

SIÙSAIDH (*a' gluasad sios taobh na làimhe clì de'n mheadhon*): Chan éisd mi riut! Chan 'eil còir agad dùrd a ràdh—aon dùrd!

(*Gabhaidh i air falbh taobh na làimhe clì chun na séise.*)

MÀIRI: Chan 'eil, còir sam bith; 's cha mhotha, chaile, a their mi 'n còrr riut.

STEPHEN (*a' gluasad gu os cionn a' bhùird gus an làmh chli*): Teich air falbh a so, a Mhàiri! A bheil thu cluinntinn? Gabh a mach!

MÀIRI (*gu màirnealach*): Tha mi falbh.

(*Théid i suas 'na tosd chun an dubhain, beiridh i air guailleachan 's cuiridh i m'a ceann e, 's gabhaidh i mach gun sùil air Stephen no Siùsaidh. Tha fead na gaoithe cha mhór gun abhsadh a so gu deireadh na cluiche.*)

SIÙSAIDH (*a' gluasad a steach gu taobh na làimhe clì de'n mheadhon*): Carson is ann an nochd a thàinig i? Am màireach bhitheadh e eadardhealaichte. 'Se direach droch dhàn a chuir an t-soitheach ud an so.

STEPHEN (*le mùig, a' gluasad sios gu mall a dh' ionnsaidh Siùsaidh*): Dé'n deifir tha sin? Bha mise muigh

roimh so gun duine iarraidh orm a dhol ann. Chan e an t-eagal is coireach.

SIÙSAIDH: Thàinig mi nall an tràigh. Tha muir eagalach ann, 's tha e briseadh tarsainn air a' cheidhe. 'Se dith céille th' ann eathar a chur sios.

STEPHEN: Chan ann againne tha sin ri ràdh. Ma théid mise mach—

SIÙSAIDH (*a' gabhail gréim teann air*): Ma théid cha bhi sinn pòsda chaoidh, a Stephen. An dàrna cuid—mise no sin.

STEPHEN: Dìreach an uair a bha mi air m'inntinn a dheanamh suas faighinn cuidhte 's e uile. Tha ceithir uairean an uaireadair gus an t-am a dh' aontaich sinn coinneachadh. 'S mór a dh' fhaodas tachairt ann an ceithir uairean a thide.

SIÙSAIDH (*a' tagairt*): Dé nach fhaod tachairt? Faodaidh tua dhol a mach anns an eathar 's a bhith air do bhàthadh. Faodaidh am muir do ghairm air son an uair mu dheireadh 's do chumail gun dol gu coinneachadh idir. Air a' chuid as fheàrr cha déan sinn ach oidhrip air cùmhnan tan briste chàradh, 's nach gabh càradh orra. Tha e toirt dùbhlann dhuit. Tha e ag ràdh, "Trobhad. Cha téid thu gu gin a bhoireannach 's mise 'g éigheach."

STEPHEN: Chi sinn! (*A' tarraig dhùth oidhliscin*): An tig thu còmhla rium an dràsda? Fhad 's a bhitheas iad a' cur sios an eathair 's a bhitheas a' ghaoth a' feadalaich air son a fios-freagairt?

SIÙSAIDH: Tha fios agad dé tha e ciallachadh. Bitear ag ràdh gur e eagal a bha ort.

STEPHEN (*a' tilgeil oidhliscin tarsainn air a ghàirdean*): Cha chan mi nach e sin a tha orm—eagal gun caill mi thusa. (*A' breith oirre*): Ach cha chluinn sinne iad. Bithidh sinn anns a' bhaile ceithir uairean a thide roimh 'n am a chuir sinn romhainn. Cha tig an latha gheibh iad mis' air ais an uair sin. Cha tig sinn eadhon chun an tac, ach cuiridh sinn seachad ar beatha far nach fhaic 's nach cluinn sinn am muir. An tig thu?

SIÙSAIDH: Thig! 'S a' bhad, a Stephen!

(*Leigidh Stephen as i agus théid e le oidhliscin chun*

*an dubhain. Cuiridh a' ghaoth a steach an dorus
is Rob a' tighinn a steach. Teichidh Siùsaidh
beagan sios taobh na làimhe cli).*

ROB (*aig an dorus, ri Stephen*,): Sios leat chun an eathair.

STEPHEN (*air a shocair*): Chan 'eil mi dol a mach, a Rob.
(*Gluaisidh e sios taobh na laimhe deise de'n mheadhon.*)

ROB (*'ga leantainn sios air a làimh chli*): Gabh sios chun
an eathair, a bhalaich. Chan àbhaist dhuit-sa
bhith air an fhear mu dheireadh.

STEPHEN (*a' tionndadh*): Nach 'eil thu tuigsinn idir?

ROB (*a' spleuchdadh*): Tha thu toirt do chasan leat? A'
fàgail aite falamh anns an eathar agus soitheach a'
dol fodha 's daoine slaodadh ri cliathaich an impis
am beatha chall?

STEPHEN: Tha.

ROB: Gu sealladh Dia orm! A liùgaire na croich—!

STEPHEN (*a' breith air dhà ghualainn air Rob*): Tuig so, a
Rob; chan fhaigh thusa no duine eile mis' air ais.
Nam b'ann an dé a bha so air tachairt, bha mi
air a bhith còmhla ri càch, ach a nis tha mi falbh
cuide ri Siùsaidh, 's chan fhaic thu chaoidh tuilleadh
mi.

ROB (*'ga spionadh fhéin air falbh gu fiadhaich*): Dèan as
sios chun an eathair mus bi thu ro fhada 's gun
téid iad a mach le duine dhìth orra.

STEPHEN: Thugainn, a Shiùsaidh.

(*Aomaidh e cheann an taobh tha 'n dorus. Gluaisidh
Siùsaidh ceum suas.*)

ROB (*a' gluasad air ais chun an doruis*): Cha téid sibh
seach so!

(*Chan 'eil e saor 's luathas-analach.*)

STEPHEN: Chan urrainn dhuit-sa stad a chur oirnn.

ROB (*gu mall*): Chan urrainn dhòmhsa stad a chur oirbh.
(*Stadaidh e le dìlh analach.*) Bha uair a dh,
fhalbhainn sios leat fo m'achlais; nis tha am muir
air buaidh a thoirt orm-sa, 's tha boireannach air
an gnothach a dhìeanamh ort-sa. Ach tha àite
falamh anns an eathar, 's tha 'n dàrna fear againn
a' dol ann! (*Tionndaidhidh e chun an dubhain
air na chleachd aodach-mara bhith crochte.*) Chan

'eil mi 'g ràdh gu robh dùil aca gun cuirinn feum
air cho luath.

(*Ni e le cabhaig air an dorus sios taobh na làimhe
cli. Cho luath 's a ruigeas e e, leigidh e thaca air,
's anail 'na uchd.*)

STEPHEN: Càit a bheil thu dol, a Rob ?

ROB (*a' fosgladh an doruis*): Tha mi dol a mach—anns an
eathar !

(*Théid e mach a' dabhdail taobh na làimhe cli.*)

Leanaidh Stephen e 'na leum, ach ann an ruighinn
an doruis dha cluinnear trom chlod.

STEPHEN: Rob ! a Rob !

(*Théid e mach ann an cabhaig taobh na làimhe cli.
Théid Siùsaidh, 'na h-aonar, suas gu dorus na sràide,
ach stadaidh i agus tionndaidh i sios gu taobh na
làimhe deise de'n mheadhon, 's gairisinn oirre
roimh na tha tachairt 's an t-seomar eile. Tillidh
Stephen gu slaodach chun a' mheadhoين.*)

SIÙSAIDH (*an déidh a bhith 'na clos greiseag le uamhann*):
Chan 'eil e—?

STEPHEN: Tha e marbh. (*Leigidh Siùsaidh i fhéin do'n
chathair tha taobh na làimhe cli de'n bhòrd.*)
Tharraing e an rud air fhéin.

SIÙSAIDH: Feumaidh tu nis fuireach a dh' innseadh
dhaibh.

STEPHEN: Chan fheum ; chan fhuirich mi idir. Cha
chlúinn iad gù bràth bhuaums' e, ach dh' fhaodadh
gum bi beachd aca dé dh' aobharaich e. (*An
graide*): Falbhaidh sinn.

SIÙSAIDH (*a' coimhead a mach gu beulaibh an tighe gun
phriobadh sùla*): Chan 'eil ach mionaid bho sheas e
aig an dorus sin—a chur stad oirnn.

STEPHEN: Dìreach mar a sheas ginealaich de chlann
Venner roimhe, ach cha chuir gin a thannasg stad
ormsa. Tha sin seachad.

SIÙSAIDH: Thig thu còmhla rium ?

STEPHEN: Fuirich an so rium a Shiùsaidh, gus am faigh
mi mo ghnóthaichean. Feumaidh sinn a dhol
fad as, cho fada 's nach fhaigh duine beò no marbh
gu bràth lorg oirnn.

SIÙSAIDH: Fuiridh.

(Théid Stephen a mach taobh na làimhe cùl. Ann am mionaid éiridh Siùsaidh. Théid i null chun an doruis taobh na làimhe cli, ach grad thillidh i le sgàig roimh na chì i an sin. Tionndaidhidh i 's théid i suas chun na h-uinneig 's seallaidh i mach gu h-iomagaineach, agus an sin gluaisidh i sios taobh na làimhe deise de'n mheadhon a rithist. Fosglaidh an dorus, agus thig Mór a steach. Tha dòrainn bàis 'na h-aodann ach chan 'eil i nochdadh bròin. Tionndaidhidh Siùsaidh a choimhead oirre).

(*Cha mhór fo a h-anail*): A bhean-uasal Venner, a bhean-uasal Venner. Rob a th' ann.

MÒR: 'Se.

SIÙSAIDH: Tha fhios agad?

MÒR: Tha fhios agam.

(*Thig Stephen chun an doruis air an làimh chli le màileid 'na làimh. Fuiridh e an sin, ag éisdeachd gu furachail.*)

(*A' gluasad gu mall chun a' mheadhoin*): 'Se am muir a thug leis Rob, direach mar a tha e air athair a thoirt leis.

SIÙSAIDH: A bhean-uasal Venner! (*Théid i beagan an coinneamh a cùil sios taobh na làimhe deise.*)

MÒR: Chaidh iad a mach leis an eathar 's duine dhith orra, 's chaidh an duine agam-sa sguabadh dhith mus robh i fichead slat bho thi. Seann duine bh'ann, làidir 's mar a bha e, 's cha tug e bheò as an fhairge bha sud. (*Stadaidh i greiseag. An sin, gu slaodach*): Tha iad a nis air an t-eathar thoirt air ais.

(*Bheir i oidhliscin Stephen bhàrr an dubhain. Gluaisidh Stephen cha mhór gun smaoineachadh a dh' ionnsaidh Mòr a dh' iarraidh aodach-mara. 'Na ghiùlan 's na ghuth tha e nis direach mar a bha athair, gun ach aon rud air aire. Cumaidh Mòr oidhliscin ris. Cuiridh e uime i.*)

SIÙSAIDH (*a' clisgeadh le uamhas*): A Stephen! A Stephen, chan ann a' dol a dh' fhàlbh a tha thu an déidh a h-uile rud—!

STEPHEN (*a' dùnadh nam putanan 'na oidhliscin*): Innis dhaibh gu bheil mi tighinn. Dèanamh deiseil gu cur sìos!

(*Tha e mar nach bitheadh iomradh aige gu bheil Siùsaidh beò.*)

SIÙSAIDH: Chan fhaod thu falbh a nis! Chan fheum thu! A Stephen, feumaidh tu éisdeachd rium. Cha till thu chaoidh—!

(*'Na aodach, deiseil, ni Stephen air an dorus. A' tionndadh, clapaidh e Mòr air a' ghualainn.*)

STEPHEN: 'S dòcha nach fhada gus ami bi mi aig an tigh a rithist.

(*Fosglaidh e an dorus agus théid a mach. Leanaidh Mór e, i gluasad gu mall ach a ceum cruaidh. Eiridh a' ghaoth gu a h-àirde. Chan 'eil ach Siùsaidh a mhàin air fhàgail, i coimhead ris an dorus, 's e dùinte, gun leagail sùla.*)

BRAT.

X

2/-

NET